

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2021-74-5>

УДК 334:3.073.53

Бобровська О.Ю.

доктор наук з державного управління, професор,
Університет митної справи та фінансів

Bobrovska Olena

University of Customs and Finance

МЕХАНІЗМ ВІДТВОРЕННЯ ТЕХНІЧНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ У ПРОЦЕСІ ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ

MECHANISM OF REPRODUCING TECHNICAL RESOURCES OF ENTERPRISES IN THE PROCESS OF THEIR FUNCTIONING

У статті розглянуто специфіку відтворення і підтримки якості та продуктивності технічних ресурсів з точки зору їх економічної сутності та економічної поведінки у виробничому процесі. Проаналізовано погляди вчених стосовно предметно-функціонального і грошового визначення капіталу підприємств, часткою якого є вартість технічних ресурсів. Показано взаємозв'язок відтворення технічних ресурсів та їх сукупної вартості в процесі функціонування. Представлено етапи руху вартісного еквіваленту технічних ресурсів, розглянуто їх за трьома стадіями. Описано характер економічних перетворень у процесі руху, розглянуто метод створення і приєднання грошового потоку, формованого технічними ресурсами, до грошового капіталу підприємства. Запропоновано для запобігання частковій втраті вартості первинного капіталу, вкладеного в технічні ресурси, використовувати рівномірне нарахування амортизації, від початку їх придбання і протягом усього терміну експлуатації з використанням ставки дисконтування капіталу. Показано, що використання технічних ресурсів доцільно доти, доки вартісний обсяг грошового продукту не зрівняється з їх дисконтованою ціною.

Ключові слова: капітал, технічні ресурси, використання, амортизація, процеси руху, вартісна віддача, відтворення.

В статье рассмотрена специфика воспроизводства и поддержки качества и производительности технических ресурсов с точки зрения их экономической сущности и экономического поведения в производственном процессе. Проанализированы взгляды ученых касательно предметно-функционального и денежного определения капитала предприятий, частью которого является стоимость технических ресурсов. Показана взаимосвязь воспроизводства технических ресурсов и их совокупной стоимости в процессе функционирования. Представлены этапы движения стоимостного эквивалента технических ресурсов, они рассмотрены по трем стадиям. Описан характер экономических превращений в процессе движения, рассмотрен метод создания и присоединения денежного потока, формируемого техническими ресурсами, к денежному капиталу предприятия. Предложено для предотвращения частичной потери стоимости первичного капитала, вложенного в технические ресурсы, использовать равномерное начисление амортизации, с начала их приобретения и в течение всего срока с использованием ставки дисконтирования капитала. Показано, что использование технических ресурсов целесообразно до тех пор, пока стоимостный объем денежного продукта не сравнится с их дисконтированной ценой.

Ключевые слова: капитал, технические ресурсы, использование, амортизация, процессы движения, стоимостная отдача, воспроизводство.

The specific character of reproducing and maintaining the quality and productivity of technical resources is considered from the point of view of their economic essence and economic behavior in the production process. The views of domestic and foreign scientists are analyzed regarding the subject-functional and monetary definition of the enterprises' capital, a part of which is the cost of technical resources. Understanding the properties of technical resources as a part of the enterprise total capital allowed identifying the basic statements. The relationship between the reproduction of technical resources and their total value in the process of functioning, namely the turnover and transition of their monetary equivalent to the material equivalent and vice versa has been shown. The steps of movement of the technical resources monetary equivalent are presented and considered in three stages: formation of the stage, at which the enterprise money capital is transformed into technical resources; the stage of technical resources production use and that of resources conversion into monetary form in the process of which the relationship between the state of technical resources capabilities and their cost characteristics changes. The character of economic transformations in the process of movement is described; the method of creating and adding cash flow formed by technical resource, to the money capital of the enterprise is considered. It has been proposed to use a linear rate depreciation accounting, from the beginning of the technical resources acquisition and throughout useful life using of the capital discount rate, in order to prevent partial loss of value of the initial capital invested in technical resources. It has been shown that the use of technical resources is expedient until the value of the monetary product is equal to their discounted price. The research pursued showed that for timely innovative reproduction of technical resources as part of the enterprise capital cost, these resources must perform the main function – that of forming additional value (additional profit).

Key words: capital, technical resources, use, depreciation, movement processes, cost return, reproduction.

Постановка проблеми. Процеси глобалізації в суспільстві потребують адекватного переосмислення механізму управління виробничо-ресурсним потенціалом промислових комплексів у напрямі формування умов підвищення ефективності функціонування економіки їх підприємств і країни загалом. Сучасні економічні умови, в яких функціонує промисловість, характеризуються відсутністю дієвого механізму регулювання відтворювальних процесів, в тому числі відтворення технічних ресурсів, витрачених на виготовлення продукції. Головна функція відтворення технічних ресурсів полягає в тому, щоби примножувати та оновлювати засоби виробництва, забезпечуючи процес створення матеріальних благ, за рахунок яких задовольняються потреби населення країни. Отже, процес відтворення технічних ресурсів цілком спрямований на забезпечення безперервного процесу виробництва матеріальних благ, які споживаються суспільством. Це визначає значимість проблеми ефективного здійснення відтворювального процесу і висуває на перший план необхідність розвитку організаційних та економічних основ механізму цього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних умовах використання висококомунікованого та автоматизованого виробництва вирішальним фактором, що формує ефективність використання виробничо-ресурсного потенціалу загалом, є технічні ресурси. Дослідженню різних аспектів функціонування та відтворення технічних ресурсів у процесі виробництва присвячено багато робіт вітчизняних і зарубіжних учених-економістів, зокрема праці І.О. Бланка, І.М. Благодарьова, М.П. Бурмістрова, Ф.М. Волкова, В.М. Гончарова, С.М. Захарова, А.Г. Немцова [1; 2; 3]. Питанням формування фондів відтворення й підтримки належного технічного рівня підприємств за рахунок амортизаційних відрахувань займалися О.О. Любор, М.С. Педченко, Л.С. Лугівська, О.І. Степаненко [1; 3]. Зарубіжні вчені К. Маркс, Дж.С. Мілль, Ж.Б. Сей, А. Сміт, А. Маршалл, Г. Беккер, Джо Мінар [5; 7] техніку підприємств розглядали як складову частину і підґрунтя капіталу, який належить до головних економічних категорій у ринкових відносинах як фактор виробництва. Водночас сучасний стан технічних ресурсів вітчизняних підприємств має неналежний рівень. Причиною цього є нестача капіталу підприємств для його відтворення та оновлення. Це спонукає до подальших досліджень і можливостей пошуку джерел для вдосконалення технології виробництва.

Мета статті полягає у дослідженні зміни економічних характеристик і можливостей технічних ресурсів промислових підприємств за фізичними та вартісними показниками для визначення їх своєчасного й ефективного відтворення, а також визначення економічних можливостей цього процесу.

Виклад основного матеріалу. Технічні ресурси підприємств являють собою матеріалізовану частину сукупного основного капіталу, а їх властивості мають бути спільними з цією категорією. В економічній літе-

ратурі існують різні погляди на сутність капіталу, зокрема так званий предметно-функціональний і грошовий підходи. Багато дослідників вважають, що капітал – це сукупність засобів виробництва, які приносять дохід їхньому власникові. К. Маркс в одному з наданих ним визначень капіталу зазначав, що капітал є сумою матеріальних і виробничих засобів виробництва. А. Сміт та Д. Рікардо також вважали засоби виробництва капіталом. А. Сміт розглядав капітал як запас, що використовується для господарських потреб і приносить дохід; Д. Рікардо – як частину багатства, яка необхідна для приведення в дію праці; Дж.С. Міль – як попередньо накопичений запас продуктів минулої праці, який забезпечує необхідні для виробничої діяльності будівлі, охорону, знаряддя й матеріали, а також харчування та інші засоби виробництва для робітників на час виробничого процесу; А. Маршалл – як сукупність речей, без яких виробництво не могло би здійснюватися з однаковою ефективністю, але які не є безкоштовними дарами природи. Отже, в широкому розумінні капітал – це все, що здатне приносити дохід і ресурси, створювані людиною для виробництва товарів і послуг. Технічні ресурси під час їх розгляду як складової частини капіталу підприємств свою вартість не збільшують, тобто не самозростають, але не можна допускати того, що технічні ресурси повністю не повертають свою вартість до суми капіталу підприємства, а їх використання не дає змогу накопичити достатньо капіталу для їх інноваційного оновлення. Недопущення такого стану повинно відбуватися за рахунок управлінського забезпечення процесів руху технічних ресурсів, а саме обертання й переходу їх грошової форми в матеріалізований еквівалент, і навпаки. Розуміння властивості технічного ресурсу як складової частини загального капіталу підприємства дає змогу виділити два основні положення.

Положення 1. Капітал постійно перебуває в русі. Саме тому дослідження економічної поведінки технічних ресурсів (як елементу капіталу) у виробничому процесі повинно проводитися з урахуванням цього положення.

Забезпечення безперервності виробничого процесу вимагає постійного відтворення елементів технічних ресурсів. У загальному вигляді процес відтворення слід розділити на два напрями, такі як відтворення за вартісними параметрами та відтворення за фізичними параметрами (рис. 1).

Необхідність відтворення за фізичними параметрами обумовлена дією такого фактору, як знос (зношування технічних ресурсів у процесі їх виробничого використання). В економічній літературі виділяють фізичний, моральний та функціональний види зносу технічних ресурсів. При цьому знос будь-якого виду обумовлює втрату споживчої вартості ресурсу, негативно впливає на економічні показники діяльності підприємства. Наприклад, фізичне зношування призводить до зниження продуктивності засобів праці, зменшення їх експлуатаційної надійності, зростання часу простою в ремонтах, скорочення міжремонтних циклів, збільшен-

Рис. 1. Взаємозв'язок відтворення технічних ресурсів та їх сукупної вартості

Джерело: розроблено автором

ня витрат на утримання обладнання та його ремонту, зниження якості продукції тощо. Моральне зношення машин та обладнання полягає в частковому чи повному знеціненні їх під впливом факторів мікро- та макросередовища підприємств, які проявляються в науково-технічному прогресі, зниженні конкурентоспроможності, зміні кон'юнктури ринку, державного урегулювання господарського ринку.

На відміну від знецінення через фізичне зношування, яке відбувається під впливом змін на самому об'єкті основних виробничих фондів, знецінення через моральне зношування відбувається під впливом змін поза об'єктами. Рівень техніки, яка зазнала повного морального зношування за своїми техніко-економічними параметрами, стає нижчим від рівня техніки, яка формує платоспроможний попит на продукцію, що виробляється за її допомогою. Економічні наслідки морального та інтелектуального зношування суттєво пов'язані з підвищенням витрат на обслуговування і ремонт і зі зниженням конкурентоспроможності продукції.

Уникнути різних видів зносу технічних ресурсів майже неможливо, але можливо їх передбачити або зменшити шляхом своєчасного відтворення за фізичними параметрами. Різні форми відтворення фізичних ресурсів у загальному вигляді поділяються на два напрями, такі як просте відтворення, технічне обслуговування і ремонт обладнання, модернізація; розширене відтворення (придбання нової техніки з інноваційними властивостями, надання нових можливостей шляхом реконструкції та технічного переоснащення). Економічний результат віддачі техніки за рахунок простого відтворення наближає кількісні та якісні характеристики ресурсів до базового рівня, але рівень інноваційнос-

ті техніки залишається без змін, тому вона може стати неконкурентоспроможною. Водночас економічний результат розширеного відтворення техніки забезпечує підвищення її кількісних та якісних характеристик, які підвищують якість продукції чи послуг, їх інноваційний рівень і конкурентоспроможність.

Таким чином, відтворення техніки за новими технічними параметрами сучасного рівня запобігає зниженню споживчої вартості ресурсів, характеризує їх можливість щодо випуску певної продукції заданої кількості та визначеної якості, формуючи рівень її конкурентоспроможності.

Своєчасне відтворення техніки за вартісними параметрами запобігає втраті технічними ресурсами своєї первісної вартості. Поступова втрата цієї вартості (амортизація) є об'єктивною та необхідною характеристикою економічних процесів, пов'язаних із виробничим використанням і рухом технічних ресурсів.

Рух технічних ресурсів складається з двох паралельно наявних потоків, таких як натурально-речовинний рух та вартісний рух. В сучасній економічній літературі достатньо широко з урахуванням усіх етапів розглядається лише натурально-речовинний рух цього виду ресурсів, але для узагальнюючої оцінки його ефективності та інтенсивності слід одночасно аналізувати обидва рухи, використовуючи вартісні показники. Наприклад, коефіцієнт введення основних фондів являє собою співвідношення вартості основних фондів протягом року та вартості основних фондів на кінець року; фондвіддача – це співвідношення вартості продукції та середньорічної вартості основних фондів. Однак вартісний рух технічних ресурсів розглядається тільки в межах амортизації, тобто відшкодування

первісної вартості капіталу, але не її сучасної ринкової вартості.

Вартісний рух технічних ресурсів (ТР) у контексті єдиного грошового потоку (Г) підприємства проходить такі три стадії (рис. 2):

- формування «Г – ТР»;
- виробниче використання «ТР ... В ... ТР'»;
- перетворення на грошову форму «ТР' – Г'».

На першій стадії формуються кількісні, якісні та вартісні характеристики ТР шляхом здійснення капіталовкладень у нові засоби виробництва. Для вже функціонуючого підприємства на цьому етапі виділяється залишкова вартість технічних ресурсів, які були введені раніше. На другій стадії вартість ТР, що сформувались на першій стадії, збільшується на суму витрат на їх утримання і ремонт, які забезпечують можливість і доцільність виробничого використання цього ресурсу. Слід підкреслити, що на цій стадії вартість ТР набуває двоякого змісту. Одна її частина залишається пов'язаною з натуральною формою ТР, а друга відокремлюється у вигляді амортизаційних відрахувань і приєднується до вартості продукції, що виробляється. На третій стадії після реалізації продукції частина вартості ТР у вигляді амортизаційних відрахувань повертається та приєднується до загального грошового потоку підприємства (часткове перетворення ТР на грошову форму), а частина спрямовується до вхідного (для наступного виробничого циклу) потоку. Останнє для окремої одиниці ТР повторюється до її остаточного перетворення на грошову форму наприкінці строку використання.

Враховуючи положення 2 про те, що капітал – це вартість, що повертається з приростом, тобто самозростає, розглядаємо частку процесу усього руху. Перше завдання процесу відтворення технічних ре-

сурсів може бути сформульоване таким чином: кошти, вкладені в технічні ресурси, повинні бути повернені; друге завдання передбачає вартісну віддачу від технічних ресурсів, що в умовах ринку повинна відшкодувати їх первинну вартість із певним приростом. Вирішення першого завдання здійснюється в рамках амортизаційної політики підприємства, яка останнім часом набула суттєвих змін у напрямі її вдосконалення. Відповідно до стандартів бухгалтерії, амортизація необоротних активів нараховується із застосуванням прямолінійного методу, методу залишкової вартості, методу прискореного зниження залишкової вартості, кумулятивного й виробничого методів [1; 2]. Для вибору того чи іншого методу підприємствам необхідно більш глибоко уявляти чинники впливу на зміну вартості наявних технічних засобів у процесі руху. Підприємства, самостійно вибираючи методи амортизації, повинні виходити зі свого фінансового стану, стану технічних ресурсів, перспектив розвитку та інших чинників. Проблема, на нашу думку, полягає в тому, що час відшкодування вартості технічних ресурсів є досить тривалим, навіть перевищує унормований строк їх експлуатації. Ця обставина обумовлює необхідність урахування під час визначення суми та норми амортизації дії фактору часу задля запобігання втраті вартості первісного капіталу, який на момент нарахування амортизації може мати вже її іншу величину, тому за умов нарахування рівномірної амортизації для визначення її норми пропонується враховувати дисконтування вартості технічних ресурсів. Для цього пропонується така формула:

$$N - (1 + i)^T / T, \tag{1}$$

де i – ставка дисконтування, що враховує дію фактору часу; T – термін використання машин та обладнання.

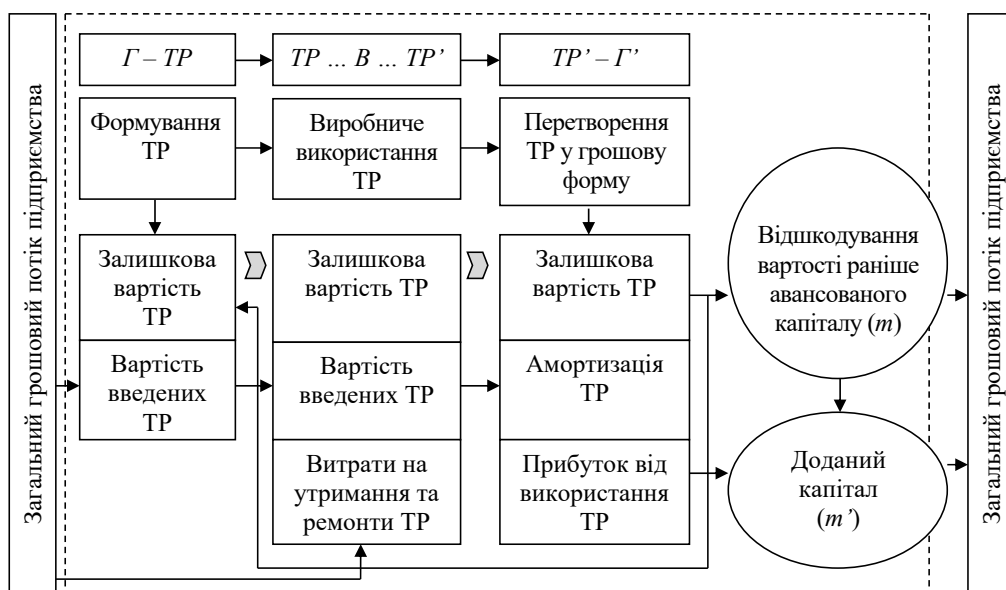

Рис. 2. Стадії руху технічних ресурсів та їх вартісна характеристика

Джерело: розроблено автором

Умовний приклад зміни вартості машини за роками строку її експлуатації наведено в табл. 1. Так, зниження вартості грошей у часі обумовило втрату частини суми кумулятивної амортизації (7 580,16). Це призводить до порушення основного призначення вартісного відтворення, а саме відшкодування первісної вартості. Впровадження в практику розрахунку норми амортизації, згідно з формулою (1), дасть змогу запобігти цим втратам.

Вирішення другого завдання (вартісна віддача від технічних ресурсів повинна відшкодувати їх вартість з певним приростом) у сучасній економічній практиці не здійснюється. Під час розрахунку валового продукту підприємства вклад кожного виду ресурсів, у тому числі технічних, в його формуванні окремо не виділяється. На рівні теоретичних розробок економісти більшу увагу приділяють джерелам виникнення тільки доданої вартості. Протягом усієї історії економічної теорії та практики пояснення причин самозростання капіталу істотно змінювалися. Історично перший підхід зумовлений тим, що робоча сила створює вартість, величина якої більша, ніж витрати підприємця на оплату робочої сили.

Другий підхід – теорія граничної продуктивності. Гранична продуктивність кожного фактору зі зростанням його обсягу знижується, оскільки приріст фактору на кожну додаткову одиницю не завжди супроводжується відповідним зростанням обсягу вироблюваного за його допомогою продукту. Для того щоб визначити обсяг впливу того чи іншого фактору і його використовувати, треба визначити ціну кожного з них. Доки вартість граничного продукту капіталу перевищуватиме ціну додаткової одиниці капіталу, підприємству економічно вигідно збільшення застосування цього фактору. Це триватиме доти, поки вартісний обсяг граничного продукту не зрівняється з ціною капіталу. Такий обсяг продукції під час урахування фактору «капітал» дасть підприємству максимальний обсяг перевищення доходів над витратами.

Відповідно до теорії граничної продуктивності, можливість зростання капіталу обумовлюється всіма виробничими факторами, а не тільки технічними. Їх

урахування потребує проведення відповідних досліджень у напрямках розроблення методичних аспектів визначення частки доданої вартості (додаткового прибутку), отримання якої стає можливим завдяки використанню технічних ресурсів та її включенню до вартості ТР на третій стадії її руху (рис. 2).

Підвищення ефективності використання основних фондів на промислових підприємствах вимагає створення системи управління цим видом ресурсів. Важливим елементом цієї системи є вибір показників оцінки вікового складу обладнання.

В економічній теорії і практиці розрізняють два поняття, такі як «фактичний термін служби обладнання» і «економічно доцільний термін служби обладнання». Фактичний термін служби обладнання визначається з моменту списання його згідно з актом. За інших рівних умов підприємство зацікавлене в продовженні фактичного строку експлуатації обладнання на можливо тривалий час. Однак чим довше перебувають в експлуатації машини та обладнання, тим більше потрібно затратити матеріальних і трудових ресурсів на підтримку їх у працездатному стані. Зростання витрат на ремонтні роботи з віком машин природно ставить питання про їх доцільність, тобто про необхідність визначення економічно доцільного (оптимального) терміну експлуатації окремого виду обладнання.

Найчастіше в економічній літературі зустрічаються думки про те, що обґрунтуванням заміни обладнання повинен бути мінімум загальних річних витрат, який визначається діленням суми залишкової вартості обладнання та накопичених за цей самий період поточних витрат на його ремонт на відповідний вік обладнання. Важливим завданням стає забезпечення економічно доцільного використання технічного обладнання і встановлення доцільного терміну його використання.

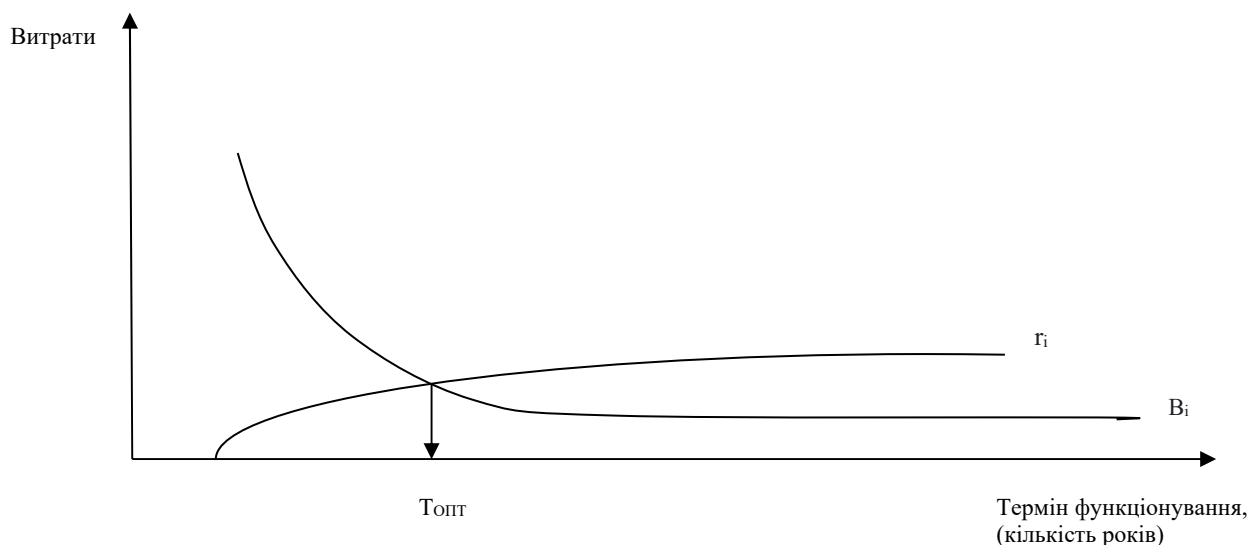
Знайти оптимальний строк використання обладнання складно, оскільки, як було зазначено, за допомогою стандартних формул із часом вартість обладнання і витрат постійно змінюється. Саме тому вирішувати поставлене завдання доцільно за допомогою методів економіко-математичного моделювання, які широко представлені в економічній літературі. Однак прийня-

Таблиця 1

Динаміка зміни вартості машини за роками строку її експлуатації з урахуванням фактору часу

Показник	1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-й рік
Первісна вартість машини, грн.	20 000	–	–	–	–
Норма амортизації, що розрахована лінійним методом	0,2	–	–	–	–
Сума амортизації, грн.	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Кумулятивна амортизація, грн.	–	–	–	–	20 000
Дійсна вартість кумулятивної амортизації	–	–	–	–	12 418
Втрата вартості, грн.	–	–	–	–	7 580,16
Норма амортизації за формулою (1)	0,32210	–	–	–	–
Сума амортизації, грн.	6 442,04	6 442,04	6 442,04	6 442,04	6 442,04
Кумулятивна амортизація, грн.	–	–	–	–	32 210
Дійсна вартість кумулятивної амортизації	–	–	–	–	20 000
Втрата вартості, грн.	–	–	–	–	0,0

Джерело: розроблено автором

Рис. 3. Визначення оптимального терміну експлуатації обладнання

Джерело: побудовано автором

та в Україні нова методика розрахунку амортизаційних відрахувань викликає необхідність їх коригувань. Задля цього пропонуємо таку формулу (2):

$$F_n = \frac{1}{n} * \left[\sum_{i=1}^n (B_{i-1} + r_{i-1} - A_{i-1}) * N_i + \sum_{i=1}^n i \right], \quad (2)$$

де B_{i-1} – балансова вартість технічного обладнання на початок попереднього періоду; N_i – норма амортизаційних відрахувань для i -го періоду; A_{i-1} – сума амортизаційних відрахувань, нарахованих у попередньому періоді; r_{i-1} , r_i – витрати на ремонт, утримання та обслуговування основних фондів, понесені в попередньому i -му періоді; $i = 1, 2, \dots, n$, де n – кількість років експлуатації.

Оскільки r_i мають тенденцію до зростання, а B_i – до зменшення з підвищеним індексом i (рис. 3), то для вирішення завдання необхідно визначити той рік, після якого середньорічні витрати починають зростати. Необхідність вирішення сформульованого завдання приводить до мінімізації функції за зміни r .

Таким чином, використання в процесі аналізу технічного стану обладнання такого показника, як економічно доцільний термін його експлуатації, дасть змогу технічним менеджерам більш обґрунтовано підходити

до вибору напрямів формування, розвитку й відтворення основних фондів на підприємстві. Використання при цьому економіко-математичних методів підвищує точність та оперативність розрахунків.

Висновки. Вищенаведені основні положення щодо використання розрахунку економічно доцільного строку експлуатації і до джерел зростання капіталу за рахунок інтенсифікації процесів руху технічних ресурсів дають змогу дійти такого висновку. Технічні ресурси як елемент основного виробничого капіталу виробництва є основним фактором його самозбільшення, тому головною функцією технічних ресурсів повинно стати не тільки виробництво товару, але й формування додаткової вартості (додаткового прибутку), достатньої для їх своєчасного та ефективного відтворення. Це мотивує до проведення відповідних досліджень у напрямках визначення змісту й ролі кожного етапу процесу «кругообігу» технічних ресурсів, конкретизації складу факторів, що впливають на швидкість кругообігу, факторів, що впливають на збільшення додаткового капіталу, удосконалення методичних аспектів теорії оцінки вартості технічних ресурсів у процесі їх обігу як елементу сукупного основного капіталу підприємства.

Список літератури:

1. Любар О. Амортизаційна політика підприємства як невід’ємна складова його облікової політики. *Ефективна економіка*. 2017. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5484> (дата звернення: 29.05.2021).
2. Педченко Н., Лугівська Л. Амортизаційна політика підприємства в контексті реформування податкової системи. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2014. № 6 (68). С. 74–84. URL: <http://journal.puet.edu.ua/index.php/nven/issue/viewIssue/22/7> (дата звернення: 28.05.2021).
3. Степаненко О. Необоротні матеріальні активи в амортизаційній політиці підприємства. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2020. № 1 (67). С. 186–192. URL: http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2020/1_67_2020/32.pdf (дата звернення: 29.05.2021).
4. Климко Г., Нестеренко В., Канищенко Л., Чухно А. Основи економічної теорії: політекономічний аспект : підручник для студентів економічних спеціальностей вищих закладів освіти. 2-ге вид., перероб. і доповн. Київ : Вища школа, 1997. 743 с.

5. Боднарчук А. Сутність власного капіталу як об'єкта обліку та аналізу. *Ефективна економіка*. 2013. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2234> (дата звернення: 28.05.2021).
6. Загородній А., Стадницький Ю. Менеджмент реальних інвестицій : навчальний посібник. Київ : Знання ; КОО, 2000. 209 с.
7. Курц Хейнц Д. Капитал, распределение, эффективный спрос : учебное пособие / пер. с англ. под ред. И. Елисевой. Москва : Аудит ; ЮНИТИ, 1998. 294 с.

References:

1. Liubar O. (2017) Amortyzacijna polityka pidpryemstva, yak nevidyemna skladova jogo oblikovoyi polityky [Depreciation policy of the enterprise as an integral part of its accounting policy]. *Efektivna ekonomika* [Efficient economy] (electronic journal), vol. 3. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5484>. (in Ukrainian)
2. Pedchenko N., Luhivska L. (2014) Amortyzacijna polityka pidpryemstva v konteksti reformuvannya podatkovoyi systemy [Amortyzatsiina polityka pidpryemstva v konteksti reformuvannya podatkovoi systemy]. *Scientific Bulletin of Poltava University of Economics and Trade* [Scientific Bulletin of Poltava University of Economics and Trade] (electronic journal), vol. 6 (68). Available at: <http://journal.puet.edu.ua/index.php/nven/issue/viewIssue/22/7>. (in Ukrainian)
3. Stepanenko O. (2020) Neoborotni materialni aktyvy v amortyzacijnij polityci pidpryemstva [Neoborotni materialni aktyvy v amortyzatsiinii polityci pidpryemstva]. *Scientific view: economics and management* [Scientific view: economics and management] (electronic journal), vol. 1(67). Available at: http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2020/1_67_2020/32.pdf. (in Ukrainian)
4. Klymko H., Nesterenko V., Kanishchenko L., Chukhno A. (1997) Osnovy ekonomichnoyi teorii: politekonomichnyj aspekt [Fundamentals of economic theory: political-economic aspect]. Kyiv: Vyscha shkola. (in Ukrainian)
5. Bodnarchuk A. (2013) Sutnist vlasnoho kapitalu yak obyektu obliku ta analizu [Sutnist vlasnoho kapitalu yak obyektu obliku ta analizu]. *Efficient economy* [Efficient economy] (electronic journal), vol. 8. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2234>. (in Ukrainian)
6. Zahorodnii A., Stadnytskyi Yu. (2000) Menedzhment realnyh investycij [Real investment management]. Kyiv: Znannya; KOO. (in Ukrainian)
7. Kurc Hejnc D. (1998) Kapital, raspredelenie, ehffektivnyj spros [Capital, distribution, effective demand]. (I.I. Elisevoj, Trans). Moscow: Audit; JuNITI. (in Russian)